

ISKOLAI ZEMLÉ

előszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN református lelkész

Megjelenik két hetenként, szombaton

Előfizetési ára: egész évre 120 Lei, fél évre 60 Lei, egyes szám 5 Lei.

Szerkesztőség: Salonta (Nagyszalonta) Református lelkészi hivatal, a hová a lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény küldendő. Kiadóhivatal: Oradea-Mare (Nagyvárad) Ferdinánd király-út (Rákóczi-út) 14 szám. Előfizetési díjak, hivatalos hirdetések díja, reklamációk Konrád Géza címére Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 14 küldendő

Jóakai.

E lap hasábjairól homlokáról, mely egyházunk munkása és nevelésügyünk organuma, szálljon emlékezésünk egyházunk nagy fia és nemzetünk legnagyobb hatású nevelője felé.

100 éve, hogy bölcsője ringani kezdett s a százados fordulón 100 kötet művéért mit adhatunk neki? Neki, ki minékünk annyi kincset adott?

Ifjuságunkban nevét a nagy tavasz történetével tanultuk megismerni és mit a többi nagyokkal együtt gyújtott fel bennünk: lett lelkesedésünk élesztője, reményeink ébresztője, a mi tavaszunknak verőfénnel besugározója.

Életünk derekán küzdelmeinkre acélos erőttel lelkünkbe önteni s küzdelmeink között lelkünket a mese álomvilágába pihenőre vinni, nála jobban senki sem tudott.

Szerette egyházát, vallását. Műveiben és alakjaiban megismertette és megszerettette. Megszerettetni pedig csak azt tudjuk, akit már is szeretünk.

Ki tudná megmondani, hány egyenes, erős jellemnek és hány tiszta leányléleknek volt a biblia mellett áldott nevelője? A kritika felelőtté tette a tudását. Pedig ez nevelő hatásában legnagyobb érdeme. Egyfelől az eseményt ragyogtatta fel, másfelől elrettentett a testet öltött büntől. Ugy alkotta meg jellemeit, hogy hőseit látva, az ifjú szívében felgyult a vágy: ilyen szeretnék lenni! Viszont bűnös alakjain megborzadt a lelkünk és sohasem vonzódtak, mint a modern ponyva detektívregényei.

Mindezért s mindenért mit adhatunk neki? A 100 éves bölcsőt nem állhatja körül a nemzet, melynek életét aprózta oda, hogy vele neki életet adjon. Keljenek fel s induljanak zarándok útra lelkeink: „megemlékezzetek a ti előljáróitokról!”

D. I.

Kerületi közgyűlésünk nevezetesebb határozatai.

E becses lap f. évi 1—2. számának fentti cím alatt megjelent cikke azt írja, hogy az egyházkerületi közgyűlésen három javaslat, mely bár jóval több megfontolást kívánna és érdemelné, mégis határozattá emeltetett. Miután ez a beállítás alkalmas arra, hogy a közgyűlésen jelen nem voltakban azt a hiedelmet keltse, mintha a gyűlés tagjai kellő megfontolás nélkül hozták határozataikat, kénytelen vagyok a következőket elmondani felvilágosításul.

Az egyházkerületi közgyűlést megelőzőleg azzal a három kérdéssel foglalkozott úgy a két egyházkerület közös [tizes] bizottsága [az 1924. dec. 10. ikén tartott gyűlésében], mint egyfelől a nyugdíj-bizottság, másfelől egy egész délután az esperesi kar, melynek tanácskozásán megjelent a közgyűlésnek már Nagyváradon időző tagjai közül mindenki, aki csak érdeklődött a tárgyalandó ügyek iránt.

A bukaresti ügyvivői állás kérdése a közös tizes bizottság és az esperesi kar javaslatával került a közgyűlés elé. Érezte mindenki, hogy mint hajdan Bécsben, úgy most Bukarestben szükséges egy ilyen állás szervezése, amelynek költségeiből egyházkerületünk $\frac{1}{5}$, az erdélyi egyházkerület $\frac{4}{5}$ részt visel. A ránk háruló teher, a költségvetés keretében nyert fedezetet. A januári bukaresti tárgyalásoknál négy napon át volt kalauzunk, tolmácsunk az ügyvivő ur. Már ez alkalommal éltünk szolgálatával és meggyőződünk arról, hogy szükségünk van rá.

A főbírság ügyében alólirott már az 1923. évi decemberi közgyűlés elé terjesztett be egy javaslatot, amelyet akkor — az esperesi kar véleményére a tárgyalás előtt visszavont. Az élet megint felvetette ezt a kérdést. Az egyházi főbírság szervezésének javaslatával most a két egyházkerület közös [tizes] bizottsága fordult a két kerülethez. Az esperesi kar s az értekezleten jelenlevők magukévá tették a javaslatot s így került az a közgyűlés elé. Tehát nem meglepetésként

dobatott tárgyalás alá. Sajnálatos lenne, ha a Nagytiszteletű Szerkesztő urnak a határozat meghozatala után felvetett kérdését: „nem fogja-e kétségbe vonni valaki ennek a bíróságnak jogoságát?” — valaki felhívásnak venné.

A harmadik határozattal a nyugdíj-bizottság foglalkozott. A bizottság az eléje terjesztett javaslatot, mely a lelkészekre tekintettel készült, részben azért nem tehette magáévá, mert már első hallásra észrevehető számítási hiba volt benne; részben pedig azért, mert az egyháznak nemcsak lelkészei vannak, hanem tanárai és tanítói is, akik éppen olyan édes gyermekei, mint a lelkészek. A nyugdíj-bizottság tehát a közös (tizes) bizottság felhívására is kíváncsi volt, hogy kísértük meg a tárgyalást Erdéllyel, vajjon nem lehetne-e a nyugdíj kérdését közösen megoldani? A bizottsági gyűlésen jelen volt a középiskolai felügyelő is, aki a másnapi közgyűlésen javaslatot akart tenni a tanárok és tanítók nyugdíj ügyében. A bizottság álláspontját hallva, abban a tudatban, hogy ők, a tanárok, tanítók sincsenek elfeledve, javaslatát nem terjesztette elő.

Hogy a fenti három kérdés felett nem úgy felületesen siklott el a közgyűlés, bizonyosága ennek az is, hogy a tárgyalásokra a közgyűlés idejének egy igen tekintélyes részét fordítottuk, sőt a nyugdíjügyre magára több mint egy órát szenteltünk.

Csernák Béla,
egyházkerületi főjegyző.

Végtelenül sajnálom és csudálom, hogy a Nagytiszteletű Főjegyző ur szavaimból azt magyarázza ki, hogy a gyűlés tagjai kellő megfontolás nélkül, vagy éppen hebehurgya módon hozták határozataikat. Ez a gondolat távol állott tőlem. Azt sem mondtam, hogy e három javaslat teljesen hijával lett volna a megfontolásnak, csak azt voltam bátor megjegyezni, hogy mindegyik még több megfontolást igényelt volna. Ezt a szerény megjegyzésemet most is fenntartom.

Rámutattam azokra a körülményekre is, melyekre a megjegyzésemet alapítottam, és amennyiben nem voltam eléggé világos, kénytelen vagyok azokat újból felemlíteni.

Az ügyvivői tisztség szükségességét nem vitatom. Sőt fontosnak tartom, hogy legyen egy emberünk, akihez minden egyház bizalommal fordulhasson. Azt sem vonom kétségbe, hogy egyetemessen a kerületre nézve is hasznos. De nem láttam a kellő megfontolást a tisztességgel járó köteleességek megszabásában, amennyiben erről sem a közgyűlésen, sem azóta nem nyertünk tájékoztatást. Így nem tudhatjuk, hogy csak kerületünk megfeneklett ügyében való tolmácsolást, ügyünk állása felől információk szerzését, esetleg

középiskoláink és más közös intézményeink ügyén k képviselőjét várhatjuk-e tőle, vagy hozzá fordulhatnak-e egyes gyülekezeteink is esetleges költségeinek megtérítése mellett. Még annyiról sem hallottunk, hogy — ha a nyilvánosság talán nem kedvezett volna is ezek körülírásának — a közgyűlés reá bízta volna ezt valamely bizottságra. Tehát, mikor egyáltalán nem tűnt ki, hogy harmincegynehány ezer leit miért fogunk fizetni, nem joggal mondhatom e, hogy ha nem is megfontolatlanul, de kellő megfontolás nélkül hozott meg a megszavazó határozat?

A „főbíróság” megalakításánál abban látom a kellő megfontolás hiányát, hogy az egyetlen törvényes alapot, melyet cikkemben kiemeltem, a konvent előző megalkotását nemcsak, hogy senki sem méltatta figyelemre, de még szóvá se tette. Pedig, ha a két kerület ügyeinek intézésére megvan a 10-es bizottság és meglesz a „főbíróság”, miért ne lehetne meg, sőt lehetett volna meg már előbb a konvent?

A nyugdíjintézeti határozatnál világosan megírtam, hogy „ezzel a kérdéssel nyilvánosan még senki sem foglalkozott”. Éppen azért, ha tárgyalta is a nyugdíj-bizottság és „több mint egy órát szentelt” rá a közgyűlés, azaz, hogy végighallgatott egy előterjesztést, vajjon elég e ez arra, hogy döntsünk ebben a nagyszámú ügyben, melyet még a jelenlevők sem ismerhettek meg teljesen, hát még a távollevő nagyszámú érdekeltek? Különben cikkemnek ezt a részét a Főjegyző ur teljesen félreértette. Nem azt neheztem én, hogy a közgyűlés miért nem fogadta el az ellenjavaslatot, még azt sem, hogy a 10-es bizottság, mely 1923-ban azt határozta, hogy közösen szervezi meg a nyugdíjintézetet, miért csak most hívott fel erre, mikor az erdélyi nyugdíjintézet már készen van és szó sem lehet a közösen megszervezésről — hanem csak a már meglevő elfogadásáról. Én csak szükségesnek tartottam és tartom a köz érdekében, hogy ezt az ügyet a nyilvánosság előtt minden oldalról mindnyájan megismerjük.

Meglepetésként hatottak e javaslatok mindenestre azokra, akik nem lehettek abban a szerencsés helyzetben, hogy az előkészítő értekezleten részt vegyenek, de legfőképpen a főbíróságra vonatkozó javaslat, mely még a tárgysorozatban sem volt benne. A kellő megfontolást különben szinte lehetetlenné tette a 82 pontból álló tárgysorozat, melyet nem egészen egy nap alatt le kellett tárgyalni. Egyébiránt reám, mint objectiv szemlélőre azt a hatást tette, hogy hiábavaló minden hozzászólás, mert már ugyanis elhatározta egy más hatalom, egy felsőbb fórum, ha nem is egyéb, hát legalább a — 10-es bizottság. Debreczeni István.

Nyugdíjintézet.

[Folytatás.]

Bármiként gondolkozzék is valaki, a fentebb elmondottak után, annyit azonban legalább be kell ismernie, hogy az egyház különböző tisztviselő státusának egy nyugdíjintézetbe való tömörítése, ha nem lehetetlen is, de minden esetre olyan nehéz probléma, amelynek közmegnyugvást keltő megoldása alig remélhető. Ezzel az állítással szemben némelyek talán cáfolatul fel- említik az életbiztosító társulatokat, mint a melyek a társadalom minden köréből gyűjtik össze az életkorban és anyagi viszonylatokban egymástól nagyon is eltérő egyéneket és még sincsen semmi contraverssia, a különböző érdekek szépen elférnek egymás mellett, kielégítést nyernek és a társulatok szépen prosperálnak. Erre a tetszetősnek látszó évrre azonban nyugodtan fel- lehető, hogy a nyugdíjintézet és az életbiztosító társulatok között felállított analógia erőszakolt és semmiképpen sem állhat meg. Csak egy tekintet a két intézményre és kétségenkívül meggyőződünk, hogy mindegyiket más és más célok vezetik, minek következtében berendezkedésük is lényegesen különböző. Hiszen, ha a minél nagyobb tömegeknek egy nyugdíjintézetbe való tömörítése, ebből az elvből kiindulva, hogy minél nagyobb a létszám, annál biztosabb a jövőt illető garancia is, — olyan szerencsés gondolat volna, akkor már régóta gyakorlatilag is megvalósították volna és a helyett, hogy az állam külön csinálta meg a különböző tisztviselők nyugdíjintézetét, alkotott volna csak egyet, amelyben ott található a köz- igazgatási tisztviselő, tanár, tanító, vasutas stb. De ennek, hogy nem így történt, bizonyára fontos okának kellett lenni.

Nyilván való tehát, hogy az „Erdélyi Ref. Egyházkerületi Nyugdíjintézet” is nem annyira racionális, mint inkább kényszer oknak köszön- heti a maga egységét. Célszerűségi, finánciális szempontok itt nem szerepeltek, mert az első tervezet csak a tanárookra vonatkozott s csak azután történt felhívás a lelkész egyesülethez [Vál. gyűlés 1923. máj. 24. 13. sz. hat.], amely foglalkozván a tanáregyesület megkeresésével, tovább vitte a gondolatot, figyelmébe ajánlván a nyugdíjintézet tervezőinek, hogy helyes lenne a tanítókat is felhívni az előkészítő bizottságába tagok beküldése iránt. Arra azonban, hogy a királyhágómelléki egyházkerület is bevonassék és mindjárt a kezdet-kezdetén a megnyilatkozás módjában álljon, senki sem gondolt, noha az 1923. évi május hó első napjaiban a két egy- házkerületből megalakított tizes bizottság ülése jegyző- könyvének egyik határozatában szó esik a lel-

kési nyugdíjintézetnek együttesen való megszer- vezéséről. Talán, ha ezen az alapon indul meg a munka, ma már egy olyan lelkészi nyugdíj- intézet áll fenn, amely egészséges és természetes berendezkedésével hivatásának magaslatán tel- jesíti feladatát. Ez nem szűkkeblűség az egyház más intézményeinek tisztviselői iránt, nem közö- nyösséget jelentett volna, hanem csak az adott helyzetnek és viszonyoknak kellőképpen való felis- merését. Mert nem akadhat senki a lelkészek között, aki hasonlóképpen elengedhetetlen és sür- gető kérdésnek ne tartaná a tanárok és tanítók nyugdíjintézetének megteremtését az egyház ré- széről a legmesszebbmenő áldozattal is, de vi- szont nem lehet senki, aki már a priori egy problematikus nyugdíjintézet felállításával a bi- zonytalanság gyötrő érzésével követelje a súlyos anyagi áldozatokat. Pedig a bizonytalanság tudata ott kísért a mai egységes nyugdíjintézet mellett. Sajnos, de ezt eltitkolni lehetetlen. Azok a kü- lönböző státusok ugyanis, amelyek az egységes nyugdíjintézetben vannak, ez idő szerint nem ál- lanak egyformán szilárd talajon. Közzülök csak a lelkészi állás tekinthető kellően aláépítettnek, mely még a non putarenek esetében sem veszít- heti el megmaradásának föltételeit. Anyagi érté- kében jobbra vagy balra eltolódások lehetségesek, de egy olyan értékmérő, mely a nyugdíjintéze- ti kötelezettségek elhordozásánál bázisul szolgál, mindig megmarad. Nem így a tanári és tanítói állás, ahol most nem a fenntartó testületek által kiszolgáltatandó fizetések mérvére gondolunk, hanem arra a lehetőségekre, amelyek egyházunk- nak ezt az intézményét létalapjában támadhatják meg. A román állam iskolaügyi törvénye nincsen előttünk. A jövőben, vagy talán már a legköze- lebbi jövőben mi sors vár rájuk? — biztossággal nem tudjuk, csak aggasztó sejtések hullámoznak lelkünkben. Nyilvános iskolák képpen működhet- nek-e tovább, vagy a magán intézetek szomorú sorsára jutnak? Ezek az eshetőségek és ezek- nek következtében hivatásunk iskolatartási áldozat- készsége erősen kapcsolódnak be egy nyugdíj- intézet sorsába. Mindaddig, míg e tekintetben tisztán nem láthatunk és az előállott új helyzetet nem ismerjük, ez egységes nyugdíjintézet meg- alkotását és fenntartását szinte a sötétbe való ug- rással tarthatjuk egyenlőnek. Ott, ahol reális szá- mításoknak van helye, szupponált lehetőségek az elhatározás mérlegébe döntőleg nem eshetnek.

Nem lehet észrevétel nélkül elmenni a mel- lett a súlyos teher mellett sem, amelyet a nyug- díjintézet, úgy a tagoktól, mint az állásokat fenntartó testületektől követel. A tagok a nyugdíj szempontjából beszámítható javadalom és a min- denkori emelkedés után 15 százalékos befizetést

teljesíteni kötelesek egyszersmindenkorra szóló járulék címen. Azoknál, akik 1921. július 1. után léptek, vagy később lépnek szolgálatba, ez a 15 százalékos belépési járulék távolról sem súlyos tétel, mert messze mögötte marad a 33 százalékos belépési járuléknak, melyet a magyar reform. orsz. lelkészi nyugdíjintézet kívánt. Azoknál a lelkészeknél azonban, akik már 1921. júl. 1-et megelőzőleg tagjai voltak a nyugdíjintézetnek és a 33 százalékos belépési járulékot kifizették jó arany koronában és így a jelenlegi valutáris értékben szinte óriási arányban hozták meg áldozataikat, az erdélyi egyházkerületi nyugdíjintézet szabályzatának az a rendelkezése, hogy tőlük az egyszersmindenkorra szóló járulék a szabályzat életbelépésekor élvezett beszámítható javadalom után, minden kétséget kizárólag igazolt, már megállapított szolgálati éveiknek jelen szabályzat értelmében való beszámítása mellett szintén követelendő és pedig 8 százalékos egyszerű kamatokkal együtt mindazon évek után, amelyek más nyugdíjintézet által beszámítható szolgálati éveknél minősítettek — nagyon is súlyos terhet jelent, sőt még mondhatnók, indokolatlan is. Gondoljuk el csak, hogy a királyhágómelléki egyházkerület lelkészi karának közel 40 százalék a harminc éves hivatali szolgálatban, vagy azon túl van és ezek visszamenőleg évtizedekről újra belépési járulékot fizetnek. Más körülírás hiányában beszámítható javadalomnak az alapszabályba fölvevő táblázat tételei szolgálhatnak. E szerint egy 30 éves lelkész 24.300 Lei beszámítható javadalmat élvez. Most ez az összeg és a magy. orsz. lelk. nyugdíjintézeti tagivben fölvevő koronás nyugdíj alap fele közötti különbségben (1 K = $\frac{1}{2}$ L.) jelentkező javadalmi emelkedés után a 15 százalékos 8 százalékos kamattal 8 évi egyenlő részletben befizetni tartozik. Ehez jön az évi 10 százalékos tagdíj, valamint az összegek és nyugdíjazott lelkészek segélyezésére egyházkerületileg megállapított 3 százalék. Nincsen ma olyan lelkész javadalom, amely az itt kialakult tehertételt abban a tudatban vállalhatná, hogy e miatt háztartásának egyensúlyát felborulás fenyegeti. A magasabb szolgálati évekre levők természetesen még fokozottabb tehertétellel kerülnek szembe.

De az állásokat fenntartó testületekre nézve is súlyos áldozatot jelentene a nyugdíjintézet. A szabályzat 53 §-a szerint mindenik egyházközség legalább olyan évi perselyjárulékot ad, mely a lélekszám alapulvétele mellett 15 százalékkal számítandó. Ott, ahol felső- és középiskola van, minden tanuló után 5 Leit kell fizetni és a tantestület minden egyes tagja után a beszámítható évi javadalom 5 százalékát fenntartói járulék cí-

men. Ezeket túl az 56 §-a értelmében fizetnek a főiskolák hallgatói 60, a középiskolák, tanító- és tanítónőképzők, polgári iskolák növendékei 50, az elemi iskolák növendékei vagyoni viszonyaikhoz mérten 20 Leit, ami az utóbbiaknál vagyontalanság esetében részben, vagy egészben el is engedhető. A tanulók által fizetendő járulékok azonban a fenntartók által fizetendő járulékoknak részben, vagy egészben való fedezésére szolgál. Ez kétségenkívül némi enyhületet jelent, amit azonban komolyabb figyelembe venni alig lehet, mert nyilvánvaló, hogy úgy a közép- mint az elemi iskolák tanulói között tekintélyes a percentje azoknak, akik tandíjmentesek, akiket tehát iskoláinkból ezek miatt a járulékok miatt elriasztani nem lehet és nem szabad. Éppen ezért egyebek között ez a fizetés is a fenntartó testület nyakába marad.

[Folyt. köv.]

Levél a szerkesztőhöz.

Kedves barátom!

Te, aki olyan jól tudsz írni, bizonyára nem kevésbé jól tudsz olvasni is, [mi még minden komédia nélkül az írással egyszerre tanultuk az olvasást] de engedj meg „Válasz”-od mégis arról tanuskodik, hogy az én „Néhány gondolat”-om olvasásánál, különösen egy helyen, nagyon elvétetted az olvasást. Ugy jártál, mint én, aki olvasni nem szerető, szótagoló kis fiamnak az olvasás művészetét akarván mutogatni, egy betekintésre sorokat igyekeztem könyvéből kiolvasni s bizony-bizony olykor olyat is olvastam, ami nem volt ott, amiért ő aztán rám is pirtott.

Igy eshetett meg veled is — sietségből — [talán, mert már készülődsz is hozzánk közelebb jönni s ilyenkor is magadnak kell, ugyszólván segítség nélkül, egy egész lapszámot megírni], hogy az én igénytelen kis írásomból illet olvasd: „Nagy előnye a „Magyar. Nép”-nek, hogy nem a mienk és hogy nem lehet megállapítani, hogy a szerkesztő milyen vallású”. Másképp nem tudom megérteni, hogy adhat sz ilyeneket az én számba, aki csak annyit mondtam azon a helyen, hogy „az sem baj egyelőre, ha a „Magyar Nép” nem egészen a mienk reformátusoké. Fő az, hogy keresztyén és magyar” s hogy bár szerkesztője katolikus, — úgy lehet — mégis annyira felül tud emelkedni a felekezeti elfogultságon, — vallási és egyházi hírek közlése mellett is — hogy katolikus volta sehol sem lép előtérbe. [Hogy ez „jó taktika”, vagy talán székely életrevalóság a szerkesztőtől, az meglehet, de én örömmel látom akár egész nemzetünket egy táborban,

becsületes zászló alatt, ha ott református voltát sem fenyegeti semmiféle veszély.)

Hanem tényleg van abban az én szerencsétlen cikkemben fentebb, ott a nyomtatásban egy magánosan álló mondat, melyből más, valóban olyasmit olvashat ki, mint amit te nekem imputálsz. „Némelyek nehézményezhetik...” De, hogy az így hangzik, annak a te szerkesztői cezuzád az oka, mely az utánakövetkezőket a kéziratból egyszerűen kihuzta, mert én a kéziratban kifejtettem, hogy mily nehéz előfizetőt szereznünk faluhelyen bármelyik tisztán vallásos tartalmu lapra is, hogy a mi népünk nagy része — sajnos — egy pár vig óra könnyelműen kidobott költségét sem adná egy egész évi olyan olvasni valóra, amit mi a sajátunkból kívánunk neki s ha egyik évben szerzünk is egy-két előfizetőt, jövőre már az is elhagy [addig is, míg előfizetett, minket szidott a késésért, a nyakunkra járt] s a koma vagy szomszéd „Szabad Szó”-jához pártol, mert az ő „sok pénzé”-ért mindent elsősorban politikát óhajt kapni.

Ezért mertem állítani, hogy „ma és egyelőre”, míg népünk az olvasást megszereti, — ha mindent meggondolunk — helyesebb egy jó vegyes tartalmu lapot adni hiveink kezébe, ha az igaz keresztyén szellemű is.

Én azt hiszem, velem együtt nagyon sok falusi lelkészársam elkeseredve tapasztalta, milyen nehéz a mi lapjainknak olvasókat — nem tábori, csak néhányat is — szereznünk s bizony, sokszor igaztalanul ér bennünket a falut nem ismerő szerkesztők vádjá, hogy részvétlenek, kényelmesekek vagyunk. Én legalább mindent megkísérletem egyházi lapjaink terjesztése érdekében. S az eredmény... úgy szólván egy a semmivel. Szószékből fejtegettem a ref. sajtó jelentőségét. Templom előtt ácsorgó sokaságnak, hozzám jövő egyeseknek ajánlottam pl. a külsőre is tetszetős „Jó Pásztor”-t, olvasásra is többnek odaadtam s lett két megrendelő, én és a tanítónő. Iskolás gyermekekkel bemutattam minden szülőnek a Szaploncay kollegánk lapját s... akadt rajtam és a tanítónőn kívül két féléves előfizetője. Ötre felvittük már a „Harangszó” előfizetőinek a számát tavaly, ma nem kell senkinek. Míg a „Magyar Nép” terjed magától gyorsan.

„Hallhat eleget a hívő a templomban a hitről”. Igaz, ezt is irtam, nem akarom hát kikerülni ezt a kifogásolt mondatot sem. Legalább megköszönöm neked, hogy felteszed, miszerint szolgáltatásod nem tart talán mégsem az istentelennel, templombecsmérlőkkel s esetleg még azt is meg hiszed, hogy azt értettem ez alatt, hogy mi itt a templomban, a nektünk adatott erők mértéke szerint teljesítjük kötelességünket s a lapokban

ti — mert egyházi lapokról volt e helyen szó — kiegészíthetitek a mi munkánkat, mert ha a lapokból is ugyanazt veszi csak a „hívő”, amit a templomban hall, az eredmény csakugyan az lesz, hogy ő fogja mondani, hogy „tul elég, hogy szinte megárt” s a ma szép reménységgel megindított lapot holnap az nem fogja olvasni épen, akihez legörömetesebb címezni s legkevesbbé fogja olvasni az. — még ha ingyen adod is — aki a templomban sem szereti hallgatni az ígét. Én legalább nem tudom, hogy juttathatnók el az ilyenekhez az irott szót s miképen lesz lehető felkeresnünk vele azokat, kik nem járnak oda a templomba, mikor azt a bort és tejet is visszautasítja, amit pénz és jutalom nélkül kínál az Úr.

Végül még egyet! Hidd meg, azokkal a kis gyülekezeti lapokkal sem nagy eredményt érnek el, ha egy rovatot: az adományok nyugtázását kihagynák belőlük, ha hozzá még a presbyteri gyűlésekről sem hoznának tudósítást s végül, ha még azok a könnyed meseformájú kis elbeszélések is kimaradnának belőlük. Minálunk is, nagy a buzgóság falun, úgy ujév előtt, mikor a kegyes adakozásokról is említés tétetik.

Am — adja az Isten — hogy én csalódjam! Csalódjam elsősorban ref. népünkben, melyet még gyengének tartok a keményebb táplálék bevétele s legyen már holnap virágzó református sajtónk. Én valahogy nem tudom feledni a közeli idők szomorú tapasztalatait, mikor a mi népünk egy részének igazi, de sokáig láncon tartott érzelmeit leplezetlenül láttam s tamáskodom, mikor tapasztalom, hogy még olyan helyen is, ahol nem volt kommunizmus, a nagy többségnél körülbelől fontosabb minden pásztor, mint a lelkipásztor s kedvesebb minden könyv, mint a könyvek-könyve.

Orosz Ernő.

Gondnoki bevételi és kiadási napló

fehér miniszter papirból, 100 lappal
kemény kötésben. — Kapható:

Béres Károly könyvkereskedésében
Oradea-Mare—Nagyvárad. Ára 65 Lei.

Orgonahomlokzatsipok

a rekvirált sipok helyébe elsőrendű kivitelben készülnek

Wegenstein L. Fiai orgona- és harmoniumgyárában, Timisoara.

Kisúró hangú harmoniumok és pedálos harmoniumok állandóan raklárán.
Orgonajavítások, tisztítások és hangolások pontosan eszközöztetnek.
Költségvetéssel és harmonium-örjegyzékkel díjtalanul szolgálunk. 25—26

Halottaink

Csiky Lajos

1852 aug. 5. — 1925 febr. 3.

A múlt század végén és a folyó század elején aligha volt Debrecennek ismertebb tanára Csiky Lajosnál, akinek porló tetemei immáron a mátészalkai sirkerében nyugosznak. Megállást nem ismerő mozgékonyasága, pihenést nem igénylő tevékenysége, kibúvót nem kereső készsége immáron a múlté, az emlékezteté, amely szeliden és tisztán élénk velíti életét, egyéniségét.

Alsócsernatoni Csiky Lajos 1852 augusztus hó 5 ik napján született Kenderesen. Elemi iskoláit Nagyőrösön és Ráckeviden, gimnáziumi tanulmányait Budapesten és Kecskeméten végezte. A theologiai tanfolyamot Debrecenben járta, ahol 1873-ban fejezte be tanulmányait. Iskolai pályafutása alatt élénk felfogásáról, eleven eszéről és tehetségről ismert volt tanárai és tanuló társai előtt egyaránt. 1873-tól két évig Tisza Kálmán akkori miniszterelnök Kálmán nevű fia mellett volt nevelő, majd az edinburgi és baseli egyetemen öregbítette ismereteit Edinburgban jelent meg első műve a magyar református egyházról tartott rövid ismertetése angol nyelven [A short account of the Hungarian Reformed Church] 1877-ben.

Külföldről hazajövéen, 1878–81. tanévekben docensi minőségben a debreceni theologiai akadémián működött, majd 1881 május 3 án megválasztották rendes tanárnak. Előadásai a gyakorlati theologia különböző ágait ölelték fel és széleskörű nyelvismerete, valamint a vidékre tett sűrű tanulmányai közben szerzett tapasztalatai nyomán sikerült neki studiumait nemcsak elméletileg megalapozni, hanem a mindennapi élettel is szoros kapcsolatba hozni.

Docensi működését is beleszámítva, 36 évig volt katedrán, amely idő alatt diáknemzedékek kerültek ki a keze alól, magukkal vivén a homiletikai felkészültségre elvi alapokra és iránytszabó eszmékre vonatkozó fundamentalis ismereteket.

A debreceni társas életben kifejtett nagyarányu és sok téren érvényesült munkásságáért kapta a Ferenc József-rend lovagkeresztjét, amely kitüntetésre mindvégig büszke volt.

Irodalmi munkássága meglepően nagy, de ilyen körülmények között nem mélyen szántók, nem kiforrottak. — Viszont, ahol volt ideje a műátsimogatására, ott nyújtott olyan alkotásokat is, amelyeket méltán koszorúztak babérral az elfogulatlan bíráló bizottságok.

1914-ben nyugalomba vonult; koránál fogva nem volt bevezethető az állami egyetembe. Nyugalma éveit 1919-ig Nagybányán töltötte, onnan

azonban, mivel honosságot nem nyert, távoznia kellett. Így Mátészalkán vonta meg magát, ahol többszöri elerőtlenedés után, folyó évi február 3-án, délután elhunyt.

Emléke munkáiban élni fog.

E. K.

Id. Vöröss Zsigmond, nyugalmazott református lelkész, folyó évi január hó 23-án, 65 éves korában, hosszú és kinos szenvedés után, Tiszaburán elhunyt. A megboldogult előbb Resicabányán volt lelkész tanító, majd Szeghalmon helyettes lelkész, végül Szilágyszéren rendes lelkész. Innen 1917-ben nyugalomba vonulván, Tiszaburára költözött... Nyugalma azonban nem volt. Mindig betegeskedett. Tesi szenvedései mellett sietette halálát még rajongásig szeretett feleségének hirtelen történt elvesztésével őt ért mélységes lelki fájdalom. — Adjon vigasztalást az Ur övéinek, a pihenni tért, megfáradott szolgát pedig nyugtassa meg az anyaföldben s adja meg neki a boldog ébredés dicső örömét — kegyelméből.

Az aradi reform. lelkészi kör IV. konferenciája Ágyán, 1924 november 23-án.

A mai modern idők vérszínű eszméitől áthatott, Istentől mindjobban eltávolodó törekvése és ennek reakciója gyanánt észlelhető szektáskodás, evangélium aprózás, között a tiszta evangéliumi feladat magaslatára, a jézusi megdicsőülés Táborhegyére Krisztusig emelkedni: az idők parancsolta diplomáciai kötelessége a reform. lelkipásztornak. Az előadó hitetlenségnek a hitnek eszközeivel, — ha kell, a saját testével is — gátat vetni, az anyagiassá vált emberi agyat-szívet újra az isteni igazságok szent hevével átmelengetni; az újszínű világmessiások előtt az ideáljaiért, felebaráti szerelméért s embertársai bűnéért nem megfutamodó, más hazába emigráló, nem barátait, követőit martalékul odadobó, de megálló s a kereszten magameghaló Krisztust felmutatni; a magárahagyottan csak a sötétben tapogató, délen is megütőköző mai embernek az elvesztett-eldobott iránytűt újra kezébe-szívébe helyezni egyfelől; a Jézusnak szövegéből kikapott szavaira támaszkodók, a szemforgató farizeusok és krisztus-aprózók ellen az Ur szellemével, lelkével s evangéliumának örök fegyvereivel férfiasan küzdeni másfelől: ez a gályarab prédikátorok újjágyarabságra kész utódainak régi és soha el nem évülő tiszta feladata megoldásra váró leckéje ma is.

A tennivaló nagyon sok és sokféle, a munkamező kétségbeejtően tágas, de azért minden kumulatív, minden specializáló tehetség megtalálja benne a neki megfelelő fakultást. A követendő példánykép — az Idvezítő mellett — annyi, hogy bárki megtalálhatja a magát.

Mózes törvényt hoz alá a Sinai hegyről; Józua ujhazát szerez, országot alapít és Kanahánt teremt. Dávid hitetlen ellenségekkel viaskodik és egész élete szakadatlan küzdelem, míg Salamon Urnak templomát építi. Jeremiás feddözik-dorgál, sir és ítéletet mennydörög, Ézsaiásnak szüntelenül variálódó témája „Nahammu, nahammu ammi”. Illyés tüzet könyörög alá az igaz Isten oltárára. Esdrás törvényt ujit meg, Zorobábel templomot, országot épít újjá. Péter hite fundamentum, János minden lehelete a szeretet. Pál lelkesít, izgat, gyűjt és szervez, míg az ő tesiamentumi Ezékiel szét-szórt csontok elevenedését látja a Kébár völgyében. Luther Róma falát döngeti, pápai trónust ingat, Kálvin rendszerez, demokráciát ad és erkölcsileg tiszta atmoszférát teremt gőzölgő mocsár helyén, Zwingli a kappeli sikon vérzik el az igazság harcán. Husz konstanzi máglyára a „sancta simplicitas” hordja a rőzsét és Wikliff elszórt hamvaiból új reformátorok légiója támad.

Ezek a dicső mintaképek. Ezeknek a szellem szóltt abban a vezéri parancsban, amely bennünket, az aradi lelkési körnek — ha szerény tehetségű, de hitben és munkálni akarásban elszánt — tagjait 1924. november 23 án a baptizmus ostromolta Ágyára dirigálta. Örömmel mentünk a vezér után, aki hadban kimutatott hadvezéri talentummal s egyházának lángoló szerelmével vitte a kicsiny felmentő sereget a szorongatott frontszakaszra.

Ami ott ezen a napon lefolyt, az az evangéliumért való viaskodásnak nagyszerű ténye volt; amit ott ez a kicsiny csapat nyújtott s a gyülekezet kapott, az a dolgozni és megelégní akarásnak gyönyörű ölekezése volt. Lelkész és hívő sereg egybe olvadt a hitben, a krisztusi igazgyöngyök, a sebek balzsamának keresésében, a Krisztusban Isten kegyelme — és nem, mint azt egy parányi leányka ajkáról megdöbbenve hallottuk, a baptizmus által idvezülni akarásban.

A hatalmasan gyönyörű nap hármass ünnepe: a délelőtti s délutáni istenítiszteleten az ihletett szív mélyéből fakadt imádságok [Csécsi Imre, Szabó József, Nagy Zoltán], a meggyőződés erejével hirdetett ige [Kun Zoltán] s biblíamagyarázat [Balogh Mátyás], a vasárnapi iskolai mintatanítás [Nagy Zoltán], valamint az Egyházi Ének-karnak négyhangra szépen előadott himnuszai

Egyik oldalán **magyar**, a másik oldalán **román nyelvű** **anyakönyvi kivonat**

kaphatók darabonként **80** banijával

Béres Károly könyvkereskedésében

s a gyülekezet szívéből feltörő erőteljes zsoltárdallamok mind-mind azt a jóságos Istent dicsőítették, aki szerető Atyja keresztyénnek, pogánynak, reformátusnak, baptistának egyaránt; annak a Krisztusnak keresztyé alá borult, akinél jobban ezt a bűnös embert senki e világon nem szerette.

A 7 órakor kezdődött vallásos estének kiemelkedő mozzanata az a megnyitó beszéd volt, melyet Szabó Zoltán egyhalmegyei gondnok ur intézett az ágyai reform. gyülekezetéhez. Ahol ilyen buzgó egyházas világi vezető jár elől a magyar kálvinista öntudat fejlesztésében, ott igazán öröm közketonának lenni. A szép megnyitó szavakra egy valóban magas nivóju, mégis a népi értelemez szabott program pergett le ügyes rendezésben, amely Fogarassy Bálint házigazdánkat dicséri.

Nánássy Dániel a különböző szenvedélyek, különösen az alkohol káros következményeiről tartott talpraesett előadást. Ezt követte Bokor Sándornak a „Lelkipásztor”-ban utólag megjelent előadása. Nagy Zoltán és Balogh Mátyás kéthangu énekére Nagy Zoltán drámai hatású szavalata következett. Szabó József a presbiterium jelentőségéről és a presbiteriek kötelességeiről értekezett ügyesen. Kun Zoltán felolvasását a lelkész és gyülekezet közös teendőiről a hívek éneke követte szinte már 9 óra után, amikor a valóban sikerült és bizonyára maradandó hatást kiváltó vallásos estély véget ért.

Jelen voltak: Szabó Zoltán ehmi gondnok, Mészáros Dániel ehmi tanácsbíró, Csécsi Imre, Nánássy Dániel, Nagy Zoltán, Kun Zoltán, Szabó József, Bokor Sándor, Balogh Mátyás és Fogarassy Bálint lelkészek.

Egyházi hírek

Egyházkerületünk ügye csak egy állapotban van. A kerületi közgyűlés által megválasztott küldöttség Bukarestben járt a miniszteriumban, de utja nem vezetett eredményre. Ugy szóban, mint azóta írásban ismételt az a választ nyerték, hogy a vallásügyi törvényjavaslat letárgyalása után adnak engedélyt az újra szervezkedésre. E javaslatot állítólag a tavasszal beterjesztik és az őszre törvény lesz belőle.

A bihari egyházmegye — miután a pót-választáson megválasztott Bíró Ferenc e tisztséget, betegségére hivatkozással nem fogadta el és új választás történt — Tarnóczy Lajos bihari lelkész lett 18 szavazattal, Könyves János h. esperes ellenében, ki 16 szavazatot kapott. Hir szerint a világiak egy része dr. Thúry Kálmán gondnokkal lemondott, mivel az új esperessel nem hajlandók együtt működni.

Rácz Károly, szapárfalvai lelkész 500 eredeti egyházi beszédéből kiadni óhajt egy füzetnyit. Felkéri azért a könyvkiadókat e füzet kiadására, mivel a háború és többszöri anyagi károsodása miatt nincs hozzá ereje, hogy — mint szándékozott — maga adja ki. A magunk részéről is felkérjük a kiadó urakat, segítsék elő, hogy e nagy irodalmi munkásságot kifejtett ősz lelkész-társunk célját elérhesse. — Ugyancsak Ő felkéri azokat, kiknek birtokában meg van a „zarándi egyházmegye története” c. munkája és nélkülözhetetlen, szíveskedjék neki eladni és hozzá eljuttatni

Szerkesztői üzenetek ...

O. E. Hirip. Engesztelésül — bár szerintem nem volt rá ok — ime lekötöltem leveledet. Még megjegyzést se fűztem hozzá. Ha nem is írtad ezt, hogy „nagyelőnye” a „M. N.”-nek, hogy nem a mienk, de azt kétségtelenül írtad, hogy „Nagyérdeme”. Ugy látom ott van kettőnk között a baj, hogy Te valami száraz, abstract theologiai szaklapnak képezed az emlegetett néplapot és ezért tartod kemény eledelenek. Megnyugtatlak én nem ilyet szeretnék hanem olyat, melyet népünk is szeressen. Mért szereti ám a jó vallásos lapot, mint ahogy szerette a „Téli Ujság”-ot. És hidd el, hogy ha lenne ilyen lap a kezében, többre becsülné a lelképásztort, sőt a könyvek-könyvét is, melyek iránt való szeretetére nézve Isten őrizzen meg bennünket, hogy sokan egy véleményen legyenek veled. Sajnálak, mert úgy látom sokat csalódtál népünkben. Engem is értek ilyesmi, de mindannyiszor új reménnyel kezdtem elől — esetleg új utakon a félbehagyott munkát. És ki reméljen, ha mi sem tudunk felőle remélni? Remélem szóval jobban megérthetjük — nemsokára — egymást.

Hivatalos rész.

219—1925.

Nagytiszteletű Református Lelkeszi Hivatalnak.

A tankerületi főigazgatóság irata alapján értesítem a lelkeszi hivatalokat a közoktatásügyi miniszter ur 1489—1925. sz. rendeletéről, mely szerint a vallástanítás az elemi népiskolákban az illető egyház terhat képezi, tehát azért sem fizetnek.

Nagyvárad, 1925. febr. 23.

Atyafiságos szeretettel

Csernák Béla,
egyházk. főjegyző.

151—1925.

Nagytiszteletű Esperes Ur!

Múlt évi december hó 12. napján tartott közgyűlésünk 28. számú határozatában „utasítja az egyházközségeket, hogy a néplap kiadását szolgáló perselypénzeket az egyházkerületi pénztárba szolgáltatásuk be”.

Mert e címen az egyházközségektől semmi sem jött be, sőt a legtöbb egyházközség az előző időről is hátralekban van, felkérem nagytiszteletedet, hogy a lelkész urak figyelmét a fenti kerületi határozatra méltóztatassék felhívni.

Nagyvárad, 1925. február 25.

Kiváló tisztelettel

Csernák Béla,
egyházk. főjegyző.

Harangokat,

vas harangszerelőanyagokat ajánl és vas harangállványokat

Hönig Frigyes harang-öntődéje

ARAD, Strada Bariliu No. 10-21. Alapítva 1840.

BISZÁK JÓZSEF

harang- és ércöntődéje Ghiroco-on (Győrök, Arad-megye)

harangot,

a legjutányosabb árak mellett készít a legfinomabb anyagból bármely hangú és nagyságú a legdiszesebb kivitelben, kívánatra feliratokkal, képekkel díszítve, ingó rendszerű vas felső koronával, vagy bármely más kívánt rendszerű állvánnyal. Gyártmányai kiválósgát több elismerő levél igazolja. Érdeklődőknek részletes leírással és árajánlattal készséggel szolgál. [Megrendelésnél kérem ezen lapra hivatkozni.]

6-24 helyett

622

a Béres-nyomda
új telefonszáma